

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbaja vsak četrtlet in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Kato. Rakovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, v sprejemni naročnino, inserate in reklamacije.

Se inserate se plačuje od enostopne politivne za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Za ljudsko šolo.

Dolgo časa so strašili liberalci javnost z bajko, da so katoliške stranke nasprotno izobrazbi in o-miki. Posebno so zagnali ta krik, kadarkoli so kazale katoliške stranke na pomanjkljivosti ljudsko-šolske zakonodaje in zahtevale spremembo. Toda časi so se spremenili. Ravno katoliške stranke so pokazale toliko dejanskega zanimanja za ljudski napredek, da liberalna bajka nikjer več ne vleče, in da je brezuspešno, z njo begati javnost. Nasprotno, liberalci so se izkazali kot istiniti nazadnjaki, ker na ljudskem šolstvu niso hoteli izvesti nobenih naprednih sprememb, samo, da bi lahko ljudstvo še nadalje izkoriščali in izsesavali.

Poslanci Vseslovenske ljudske stranke, h kateri pripada tudi naša Kmečka zveza, so spoznali, da je prišel sedaj pravi čas, da se z vso odločnostjo zahtevajo spremembe pri ljudsko-šolskih zakonih. Tem bolj se jim zdi sedaj čas ugoden, ker tudi trezni liberalci, kakor znani nemški poslanec Steinwender na Koroškem, istotako izjavljajo, da sedanji ljudsko-šolski zakon ni več razmeram primeren. Zato so izdelali v državnem zboru poslanci Roškar, dr. Verstovšek v soglasju z drugimi poslanci Slovenskega kluba predlog, da naj se ljudsko-šolski zakon spremeni ter se naj jemlje ozir na popolnoma različne življenske razmere, ki vladajo na deželi in ki vladajo po mestih in fabriških krajih.

Za kmečko prebivalstvo, kakor sploh za vse stanovne na deželi, naj bodo pri spremembi ljudsko-šolskega zakona po predlogu slovenskih katoliško-narodnih poslancev ta-le načela merodajna:

Obveznost za obiskovanje šole se naj začne, ko je dopolnil otrok sedmo leto. Obiskovanje šole naj traja polnih šest let. V onih krajih na deželi, kjer zahtevajo to gospodarske razmere prebivalstva, poti in vreme, naj se uvede poldnevni pouk, ako to sklenejo vsolane občine ali krajna šolska oblast.

Učni načrti na ljudskih šolah po deželi naj se tako spremenijo, da se bo zadnji dve leti podajal gospodarski pouk, v kolikor je že starost otrok in njih duševna razvitost v to sprejemljiva. Vsled tega se naj tudi učni načrt na učiteljskih tako izpremeni in izpopolni, da bodo učiteljske moči usposobljene, vsaj v glavnih panogah narodnega gospodarstva, dajati načelni pouk. Ko je zgotovil otrok po šestletnem obiskovanju ljudsko šolo, mora obiskovati dveletno obvezno nadaljevalno šolo, ki naj bo urejena po razmerah in potrebah kmečkega in drugih stanov po deželi. Za primerne učne knjige in druge gospodarske pripomočke se naj pravočasno poskrbi.

PODLISTEK.

Ob slovesu.

Črtica. Spisal Starogorski.

Z Bogom, dom, predragi kraj, ljube moje dom...

Slonela je ob oknu, zraven nje je stala majhna vaza in druga večja z rdečo in belo cvetočimi cvetlicami. Obraz ji je blede in oči mokre. Cvetlični cvetovi so božali njen obraz in se zapletali v njene lase. Slonela je nepremično ob oknu, ob svojih cvetkah, in prsi so se ji burno dvigale, ustnice drhte. Po glavi so se ji podile misli, druga za drugo. In zakaj je deva tako otožna, zakaj ji stiska neka bol prsi?

Jutri je odhod vojakov-novincev. Marsikatero dekliško srce krvavi ob tem slovesu, in kaj bi tajil, tudi mladeniču ni lahko pri srcu. Pustiti svoj dom in njo... to je hudo, in iti daleč proč v tuje kraje. Vendar moški se ne kaže rad otožnega, posebno sedaj ne. Celi dan se že sliši vriskanje in pevanje od vseh strani, in ponosno hodijo novinci po vasi s šopki za klobuki. Le eden je, ki še ni imel šopka, ki ni vriskal, ne prepeval. Slišal je petje in ukanje drugih, vendar ga ni mikalo med nje. Sedel je doma v samotni in premišljeval.

„Ali bi se mi ne smejali, ko bi šel k njim brez šopka? In kdo mi naj ga da?“ Vedel je, da bi dobil šopkov, kolikor bi hotel, in od katerih bi hotel, vendar od tiste, od katere bi ga imel najraje, tiste si ni upal prositi.

To so glavne misli šolskega predloga naših poslancev v državnem zboru. Sprememba je potrebna, to čuti vsakdo, kdor živi med ljudstvom in z ljudstvom. Ako se izvede spremenitev v smislu označenega predloga, bodo vsi stanovi na deželi zopet okrepljeni in usposobljeni za nadaljni življenski boj.

Osrednja zadruga

za vnovčevanje živine in pospeševanje živinoreje v Mariboru je imela v ponedeljek, dne 20. marca v prostorih Katoliškega delavskega društva v Mariboru svoj prvi občni zbor.

Kljub temu, da je sedaj nujno kmečko delo na polju in v vinogradih, je prišlo vendar na zdorovanje lepo število uglednih mož, kar priča, da se naše kmečko ljudstvo vedno bolj zaveša, da je treba našo gospodarsko organizacijo izpopolniti v vseh strokah, in da je edino v samopomoči naša zanesljiva rešitev.

Občni zbor je otvoril podnačelnik Osrednje zadruge, veleposestnik g. Miha Brenčič. Poročilo načelstva o delovanju zadruge je podal nadrevizor gospod Pušenjak, isti je poročal tudi o poslovanju nadzorstva.

Računski zaključek, ki izkazuje za leto 1910 prometa 4393 K 68 vin., se po dodatnem poročilu blagajnika g. Majcena vzame enoglasno na znanje in odobri.

Poslovodja Žebot prečita nato zborovalcem poslovniki vnovčevalnice, ki se tudi enoglasno odobri. Sprememba točk 3., 5. in 27. zadružnih pravil je bila po utemeljitvi g. Pušenjaka soglasno sprejeta. Kot člani se bodo odstejsprejemala tudi društva, zadruge in druge korporacije. Nadzorstvo sestoji v bodoče iz petih članov, ki se volijo na tri leta.

Živinorejski inštruktor g. Krištof iz Ljubljane je v obširnem govoru temeljito in poljudno razpravljaval o vzorni živinoreji. Predavatelj je žel za svoja izborna izvajanja živalino pritrjevanje živinorejcev.

V nadzorstvo zadruge so bili izvoljeni gg.: poslanca dr. Korošec in Roškar, župan Galunder od Sv. Križa, župnik Štraki od Sv. Petra in tajnik Šparl iz Jarenine.

Gospod inšpektor Patzak iz Dunaja, kateri se je udeležil občnega zbora kot zastopnik dunajske centrale, je v svojem govoru predložil zborovalcem pomen zadružnih vnovčevalnic za živino. Dokazal je s številkami, kako lepe uspehe imajo živinorejci pri teh vnovčevalnicah po drugih deželah. Z „Na zdar“ klicem je končal svoj govor.

Poslovodja je opozarjal, da naj člani zadruge,

„Hej, Pavle, nič tako otožen!“ zavpil je nekdo za njegovim hrbtom. Pavle se ozre in zagleda svojega prijatelja Frana, ki je že doslužil vojaščino. „Kje pa imaš šopek? Ali si ne boš šel ponj? Drazil je Fran Pavleta in prisedel k njemu.

„Nikar ne vganjaj šal, Fran. Kam naj grem ponj?“

„Glej ga, lej, kam? K Zefiki! Ona že težko čaka, da, „za klobuk bi ti ga pripelazeno zlato iglico!“ „Težko čaka?! O, seveda; menda ji še niti ne pride na misel, da bi delala za me šopek. Prej za koga drugega.“

„Veš Pavle“, reče Fran. „Ti vidiš vse prečno. Ima te zapisanega pri srčku, akoravno ti tega ni povedala. Poznati moraš ženske. Kar tako, meni nič, tebi nič, se ne vesijo moškimi na vrat, posebno one ne, ki se štejejo k premožnim in lepim.“

„Ko bi ti vedel, sodil bi drugače.“

„Nikakor ne. Mar misliš, da sem slep! Za kom pa obrača najraje svoje oči? Za Pavletom! S kom pa govori najraje? S Pavletom! Kje je najraje? Pri, ali bolje rečeno, v bližini Pavleta! In veš, dragi prijatelj, vse to so znaki ljubezni. Ti bi moral to spoznati in reči: Zefika, ljubim te, ljubi tudi ti mene!“ „Saj sem že rekel: Moledovati pa ne maram!“ „Ti imaš čuden ponos. — In kaj ti je odgovorila?“

„Rekla je, da ne more, naj si poiščem drugo, in da je svet velik in v njem mnogo deklet!“

„Tako je rekla?! In ti si seveda vrgel puško v koruzo in bežal od nepremagljive trdnjave, kaj? Jaz bi storil drugače!“

„Kako?“

društva in občine sporočijo zadrugi ali „Gosp. Novicam“ poročila o sejmih.

Filip Galunder od Sv. Križa se pritožuje radi postopanja mariborskega okr. zastopa glede premovanja živine.

Ko sta nato še poslanca dr. Korošec in Pišek spregovorila navduševalne besede, zaključil g. Brenčič lepo uspešno zborovanje. — Omeniti moramo, da so živinorejci sami izrazili željo, da priredi Osrednja zadruga po Spodnjem Štajerskem več gospodarskih shodov, na katerih se naj poučijo živinorejci o namenu naše zadruge. Taki shodi se bodo vršili: 26. marca ob 9. uri zjutraj pri Sv. Juriju ob južni železnici, popoldne isti dan v Jarenini, naslednje nedelje pa zaporedoma na Blanci, Poljčanah, Sv. Andražu v Sl. gor., Laporju, Sv. Križu, Šmartinu pri Vurbergu, Sv. Bolfenku i. dr.. Kjer se želijo take shode, naj to naznani „Osrednji zadrugi za vnovčevanje živine in pospeševanje živinoreje v Mariboru“, Stolna ulica št. 6.

Politični ogled.

Dne 17. marca: Nemški cesar obišče dne 24. t. m. našega cesarja med potom, ko pojde na Krf, kjer se snide z italijanskim kraljem. — Na Francoskem so dobili pretekle dni novo ministrstvo, prejšnje je moralo odstopiti, ker je bilo po mnenju svobodomiselncev še premalo svobodomiselnost in je premalo preganjalo „klerikalizem“. Sedaj so prišli na vlado radikaleci, ki so še bolj po volji vsem svobodomiselncem, ker si od njih obetajo, da bodo katoliško cerkev še bolj zatirali in stiskali. Pač vse v smislu „svobodnega“ mišljenja, enakosti in bratstva! — Na Ruskem so dne 4. t. m. slavili 50letnico, odkar je ruski car Aleksander II. osvobodil ruskega kmeta tlačanstva. Po vseh mestih in trgih so priredili slavnosti, posebno pa so na slovesen način proslavljali ta dan v Petrogradu. Caru Aleksandru II., osvoboditelju kmeta, so odkrili ta dan mnogo spomenikov.

Dne 18. marca: Na Portugalskem še vedno ni miru. V okolici največjega portugalskega mesta Oporto je vlada obtožila 50 duhovnikov in jim ustavila plače, ter uvedla postopanje zoper škola v Oportu, ki so se ustavili odredbi vlade, da se pastirski list portugalskih škofov ne sme prebrati vernikom in so ga kljub temu čitali. — Iz Šampanje na Francoskem se poroča o novih nemirih in poškodbah od strani viničarjev, ker so ti nevoljni na zakon o vinu, ki se zdaj razpravlja v francoski zbornici. — Ruska vlada ni

„Ko bi mi rekla, da je svet velik in v njem mnogo deklet, bi jo objel in dejal, da mi v tem velikem svetu in med mnogimi dekleti najbolj ugaja Zefika, in samo to ljubim.“

„Znabiti, da bi pri kateri drugi kaj dosegel, pa pri tej bi jo skupil“, se je nasmejal Pavle prijatelju. „Kakor se mi zdi, govoriš danes iz tebe vino.“

„Malo sem se poveseil pri novincih, to je res. Da bi jo skupil?! Motiš se, dragi.“

„Fran, ti je ne poznaš. Ko bi jo poznal, govoril bi drugače.“

„Poznam jo, poznam, vem, da je lepa. Vendar je najprej ženska. Mogoče, da ima nekoliko več trmice, pa v obzoru moža, katerega ima rada, je vsaka ženska, kakor vosek. Le meni verjemi!“

Pavle se je moral zopet smejeti prijatelju, ki mu je razlagal lastnosti ženske. Navadno vedno molčeč in resen, a danes pa ves izpremenjen. Pavletu se posveti nekaj v glavi.

„Fran, sedaj mi pa povej, kaj se ti je pripetilo, da si malo drugačen, in to že nekaj časa! Tega, vem, ni storilo vino. Ali si mar tudi dobil blisek iz modrih oči?“

„Rjave so, rjave, hehe. No, prijatelju ti ne zakrivam ničesar. Zaljubljen sem se, in to resno.“

„Tedaj si imel več sreče, kakor jaz.“

„Kakor se vzame. Tudi je bil boj hud, vendar star vojak, pa bi ne zmagal?! Ko doslužiš svoja tri leta, boš tudi bolj hraber.“

„Potem se motiš. Ženskam se ne bom nikdar vklanjal. In če Zefike ne dobim, ne bom nikoli več poskušal trkati na ženska srca.“

(Dalje prihodnjik.)